

El país i les eines per fer-lo

GUILLEM
FRONTERA

Ara fa un parell de setmanes, la direcció del Teatre Principal de Palma presentà la programació de la temporada 17-18, i ho va fer amb una certa pompa, com se solen fer les coses públiques de dimensions reduïdes. Els mitjans de comunicació se'n varen ocupar amb discreció, no es va sentir cap tro de destapar xampany, el cel no s'omplí de músiques triomfals ni res va deixar de ser una mica el que és la vida cultural del nostre petit país insular: tirant a opac. No és que la brillantor hagi de caracteritzar les coses perquè facin servei a la ciutadania: de vegades, darrere la brillantor s'assenta el buit, prou que ho sabem. Però aquest mat generalitzat, aquesta grisor persistent no ajuden a tenir confiança en el país, ço és: en nosaltres mateixos.

I no és que falti bona gent, no és que els nostres professionals, per exemple, no es puguin comparar amb els de cap altra comunitat autònoma. Ara, si servidor he començat posant l'exemple del Teatre Principal no és per dejectar els seus dirigents ni per censurar la programació. Simplement, és perquè aquesta programació suscita algunes preguntes que, com els deu manaments, s'enclouen en dues: Tenim una idea clara de la funció d'un teatre públic a l'illa de Mallorca (ja que pertany al Consell Insular de l'illa)? En cas afirmatiu, tenim alguna idea sobre la nostra pertinença a un mapa cultural més enllà del localisme inicial?

La segona pregunta vindria estaria pel fet que el teatre nascut al Principat pràcticament no atracarà als molls de Palma. És com si la gestió del teatre es fes ignorant la necessitat d'incrementar, fins a la normalització, el treball en comú, els corrents per on circula la cultura catalana, que sospitem tractada com a externa. I la qüestió és doblement greu si tenim en compte que els aliats d'esquerra no han tingut ni tindran, previsiblement, gaires ocasions de governar; i si alhora tenim en compte que la dreta ha tallat sempre i continuarà tallants el flux entre la cultura catalana de les nostres illes i la del continent.

És clar, idò, que el Principal, al marge de la irregular qualitat de les seves ofertes, no acaba de complir la seva funció en el que se suposa que hauria de ser la formació, l'estructuració del país en ge-

neral i del nostre petit país insular. Ha de ser el centre entorn del qual es podria organitzar i vitalitzar la vida teatral —cultural— a les Illes? Però seria absolutament injust, fins i tot si ens deturem en l'eix de la cultura, lamentar-nos del buit que deixa el Teatre Principal, com si es tractés de l'únic organisme que entén el futur com una àtona supervivència. Tampoc seria pertinent assenyalar el Consell Insular de Mallorca com l'única institució responsable de la manca de centralitat de la cultura i de la seva escassa participació en la conformació del país. Hi ha l'acció dels altres consells insulars, dels ajuntaments més grossos, del que en diem societat civil, etc. Aquesta legislatura, la Conselleria del Govern ha assolit cims de fracàs i de ridícul prou per contar-ho als néts. L'actual consellera, Fanny Tur, ha pogut redreçar algunes coses i, sobretot, no ha creat alarma social.

Diríem que la dispersió de competències ha tingut efectes no desitjats: uns dels quals, la dificultat d'esbossar polítiques culturals que no deixin cap eina en desús o en mans balbes. No seria el cas, aquest, de diversos organismes —ara penso en la ràdio i la televisió públiques—, sota la direcció de bons professionals, però que arrossegueuen pecats originals que cap Govern no ha volgut expiar.

Per aixecar un país és menester que tots els recursos i els esforços retin fruits que se sumin a alguna cosa, a una idea, a un projecte. Els illencs hem estat incapaços de crear aquest fons comú i de cartografiar cap mena de somni habitable, que superi el present. I si fos que no en sabem? En tot cas, ja hem dilapidat uns lustres d'autonomia, hem tirat per la borda una legislatura darrere una altra, sense que algunes empreses polítiques realment valuoses s'hagin pogut consolidar contra aquesta dreta de terra cremada.

Potser podríem parlar del fracàs general de la política a les nostres illes? Potser, però una visió així seria tinguda com a generadora de derrotisme —i el derrotisme com a raó dels nostres mals.

Per aixecar un país és menester que tots els recursos i els esforços retin fruits que se sumin a alguna cosa, a una idea, a un projecte. Els illencs hem estat incapaços de crear aquest fons comú i de cartografiar cap mena de somni habitable, que superi el present. I si fos que no en sabem?